

Vierde Waterhuishoudingsplan Gelderland (2009 – 2015)

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

11 september 2008 / rapportnummer 2137-18

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Provincie Gelderland heeft het voornemen om een nieuw Waterhuishoudingsplan vast te stellen, voor de periode 2009-2015. In het plan wordt onder meer invulling gegeven aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en wordt het beleid voor het oppervlaktewater (kwaliteit en kwantiteit), grondwater (kwantiteit) en veiligheid van waterkeringen bepaald. Ter ondersteuning van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure gevolgd.¹

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER).² Dat wil zeggen dat het Waterhuishoudingsplan/MER³ onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het niet voldoende informatie biedt over onderstaande punten:

- Inzicht in de samenhang tussen het Waterhuishoudingsplan, de andere waterplannen op verschillende beleidsniveaus en andere kaders en ontwikkelingen die van invloed zijn op het provinciale waterbeleid.
- Verantwoording van de keuzes die in het Waterhuishoudingsplan worden gemaakt en inzicht in de mogelijkheden om deze keuzes vanuit milieuproblematiek te optimaliseren.
- Inzicht in de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden van activiteiten waarvoor het Waterhuishoudingsplan het kader vormt. Voor gebieden met een “sense of urgency” voor de wateropgave moet worden nagegaan of binnen de planperiode aan de watervereisten kan worden voldaan.
- Een publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van duidelijk en overzichtelijk kaartmateriaal, om het Waterhuishoudingsplan/MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en insprekers.

2. AFSTEMMING WATERHUISHOUDINGSPLAN EN ANDERE KADERS

2.1 Gerelateerde beleidskaders en plannen

In de notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat het nieuwe Waterhuishoudingsplan (WHP4) vooral een actualisatie is van het vorige plan (WHP3). In dat plan zijn de hoofdlijnen voor het waterbeleid tot 2015 al bepaald en is al rekening gehouden met belangrijke beleidskaders, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW), het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) en Natura 2000. De actualisatie is vooral gericht op de implementatie van de KRW, waarvoor door middel van gebiedsprocessen doelstellingen zijn vastgesteld. Verder leidt de introductie van de Waterwet ertoe dat de reikwijdte van het Waterhuishoudingsplan groter wordt.⁴ Het Waterhuishoudingsplan hangt sterk samen met de totstandkoming van waterplannen op andere beleidsniveaus (Nationaal Waterplan, Beheerplan Rijkswateren, waterbeheerplannen) en met overige ruimtelijke ontwikkelingen en beleid. Ook zijn thema's als kli-

¹ Voor nadere projectgegevens en bijzonderheden wordt verwezen naar bijlage 1.

² De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in samenhang met de notitie reikwijdte en detailniveau moet worden gelezen.

³ Uit de notitie reikwijdte en detailniveau leidt de Commissie af dat het plan-MER een integraal onderdeel (een hoofdstuk) zal vormen van het waterhuishoudingsplan.

⁴ De gevolgen hiervan zijn in § 2.3.2 van de notitie reikwijdte en detailniveau beschreven.

maatverandering en duurzame ontwikkeling van belang voor het waterbeleid op de lange termijn.

Beschrijf in het Waterhuishoudingsplan/MER helder de samenhang tussen de verschillende waterplannen en de wijze waarop deze op elkaar worden afgestemd. Geef aan welke consequenties de kaders op Europees, nationaal en regionaal niveau hebben voor het Waterhuishoudingsplan. Geef aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten volgen uit het nationale, provinciale en sectorale beleid ten aanzien van klimaatmitigatie en -adaptatie. Verwijs hierbij naar de relevante beleidsnota's en instrumenten op dit gebied.

2.2 Rol van de m.e.r.-procedure

De plan-m.e.r.-procedure kan gebruikt worden om de afstemming tussen de verschillende plannen, planprocessen en andere ontwikkelingen inzichtelijk te maken. Door evaluatie van het bestaande⁵ en nieuwe beleid op basis van milieueffecten kunnen eerder gemaakte keuzes worden verantwoord en kan beoordeeld worden of er aanleiding is om het beleid bij te stellen. Zie verder § 3.1.

2.3 Procedure en te nemen (vervolg)besluiten

Het Waterhuishoudingsplan vormt het strategische kader voor verdere uitwerking in onder andere de provinciale milieuverordening, waterbeheerplannen, (gemeentelijke) structuurvisies, bestemmingsplannen en vergunningen. Mogelijk worden bij de vaststelling van deze plannen of voor vergunningverlening ook (besluit)m.e.r.-procedures gevolgd. Deze m.e.r.-procedures gaan dan over de milieueffecten en alternatieven bij de concrete invulling van de planonderdelen. Geef in het Waterhuishoudingsplan/MER aan tot welke vervolprocedures en vervolgbesluiten de vaststelling van het Waterhuishoudingsplan zullen of kunnen leiden. Geef daarbij aan wie de initiatiefnemers zijn en welke instantie(s) het bevoegd gezag is of zijn. Geef indien nodig aan bij welke vervolprocedures of -besluiten afstemming nodig is met overheden buiten het plangebied.

3. ONDERDELEN VAN HET PLAN-MER

3.1 Aanpak, planonderdelen en alternatieven

De wijze waarop het onderhavige Waterhuishoudingsplan tot stand komt en de samenhang met andere plannen en processen leidt er toe dat de meeste beleidskeuzes al gemaakt zijn. Het plan-MER krijgt daardoor voor veel onderwerpen het karakter van een "verantwoording achteraf". Eventueel wordt op basis van deze evaluatie van milieueffecten het beleid bijgesteld. De Commissie kan zich grotendeels vinden in de aanpak van het plan-MER zoals in de notitie reikwijdte en detailniveau beschreven. De vergelijking van alternatieven kan zich naar het oordeel van de Commissie beperken tot het zoeken

⁵ In het algemeen geldt dat de reikwijdte van een plan-MER niet zonder meer kan worden beperkt tot die onderdelen van het Waterhuishoudingsplan die nieuw zijn ten opzichte van het huidige geldende beleid. In de notitie reikwijdte en detailniveau wordt dit bevestigd.

naar een “optimalisatiealternatief” vanuit milieuoogpunt op basis van de genoemde beleidsevaluatie.

Uit de notitie reikwijdte en detailniveau volgt dat de effectbeoordeling zich vooral richt op de m.e.r.-(beoordelings)plichtige onderdelen, waarvoor het Waterhuishoudingsplan een kader biedt:

1. Aanwijzing van regionale waterbergingsgebieden
2. Aanwijzing van HEN-wateren⁶ en natte landnatuur
3. Beleid(sregels) voor bodeminfiltratie en grondwateronttrekkingen, ten behoeve van de vergunningverlening voor koude-warmteopslag (KWO), ont-trekkingen en infiltratie door de grote industrie en drinkwaterwinning.

De eerste twee onderdelen hebben betrekking op concrete locaties, waar op basis van een integrale gebiedsgerichte afweging keuzes worden gemaakt. Het derde onderdeel heeft betrekking op provinciebreed beleid, waarbij afwegingen op hoofdlijnen worden gemaakt, maar waarbij (nog) geen locatiekeuze aan de orde is.

Waterbergingsgebieden

Geef in het MER een onderbouwing van de aanwijzing van waterbergingsgebieden op basis van de wateropgave. Geef aan welk deel van de wateropgave met bergingsgebieden moet worden opgelost en welke ruimte er is voor alternatieve oplossingen of locaties. Beschrijf het selectieproces van (potentiële) bergingsgebieden en geef aan op welke wijze het milieubelang daarbij is meegewogen. Vooral de ligging ten opzichte van natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en EHS) is relevant.

HEN-wateren en natte landnatuur

Geef in het MER aan voor welke wateren in het Waterhuishoudingsplan een ruimtelijke bescherming wordt opgenomen en welke status en betekenis deze bescherming heeft. Geef aan op grond van welke selectiecriteria de aanwijzing van deze wateren plaatsvindt.

Bodeminfiltratie en grondwateronttrekkingen

In de notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat in het Waterhuishoudingsplan beleidsregels en ‘plafonds’ zullen worden opgenomen, die het kader zullen zijn voor toekomstige vergunningverlening. Er wordt op strategisch niveau een afweging gemaakt voor bodeminfiltratie en grondwateronttrekkingen voor de gehele provincie. Geef in het MER aan welke rol het milieubelang bij deze afweging speelt. Voor de beoogde doelen (industrie- en drinkwater) zijn ook andere oplossingen mogelijk. De Commissie adviseert om het MER te gebruiken om de voorgenomen strategie ten aanzien van bodeminfiltratie en grondwateronttrekking af te wegen ten opzichte van alternatieve oplossingen.

Overige onderdelen

Motiveer voor welke onderwerpen besloten is tot continuering van het huidige beleid dan wel tot een koerswijziging. Geef op basis van een analyse van de mogelijke milieueffecten (conform § 4.3 van de notitie reikwijdte en detailniveau) aan of er aanleiding is om het beleid bij te stellen. Dit kan bijvoorbeeld ook aanleiding geven tot uitvoering van nader onderzoek in de planperiode.

⁶ HEN-wateren zijn wateren die binnen het provinciale beleid speciale bescherming krijgen vanwege de hoge ecologische waarde. HEN staat voor Hoogste Ecologische Niveau.

3.2 Toetsingskader

In de notitie reikwijdte en detailniveau is nog geen toetsingskader opgenomen. De toetsingscriteria zullen verschillen per onderwerp. Geef in het MER gemotiveerd aan op basis van welke criteria de verschillende planonderdelen zullen worden beoordeeld. Geef voor de aanwijzing van waterbergingsgebieden en HEN-wateren in ieder geval inzicht in de gevolgen voor natuur (zie § 3.3), landschap en cultuurhistorie en de gebruiksfuncties van de betreffende gebieden. Besteed zowel aandacht aan negatieve als positieve effecten.

De beoordeling van alternatieven zal verder vooral het karakter hebben van een evaluatie van bestaand en nieuw beleid en de mogelijkheden om dit beleid te optimaliseren vanuit milieuoptiek. Geef bij deze evaluatie een doorkijk naar de lange termijn. Belangrijke thema's als klimaatverandering en duurzame ontwikkeling spelen vooral op de lange termijn. Deze thema's kunnen medebepalend zijn voor afwegingen in het kader van dit Waterhuishoudingsplan. Houd rekening met bestaande onzekerheden en scenario's met betrekking tot de klimaatverandering.

3.3 Natuur

In de notitie reikwijdte en detailniveau wordt geconcludeerd dat het Waterhuishoudingsplan op zichzelf niet zal leiden tot significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden en dat op grond daarvan geen passende beoordeling nodig is. De Commissie vindt dit onvoldoende onderbouwd. In het Waterhuishoudingsplan worden waterbergingsgebieden aangewezen, die in de nabijheid van Natura 2000- en EHS-gebieden liggen. Op voorhand lijken negatieve gevolgen voor deze gebieden niet uit te sluiten.

De Commissie adviseert om voor de relevante Natura 2000-gebieden en EHS-gebieden te inventariseren of activiteiten waarvoor het Waterhuishoudingsplan kaderstellend is negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelen van deze beschermde gebieden.

1. Als significante effecten kunnen worden uitgesloten, onderbouw dit dan in het MER.
2. Verken mogelijke synergie en knelpunten tussen de natuurdoelen (Natura 2000 en EHS) en de andere sporen (waterkwantiteit, waterkwaliteit, veiligheid).
3. Geef in het MER aan welke aandachtspunten dit oplevert voor de op te stellen beheerplannen voor Natura 2000-gebieden.

Als negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden als gevolg van activiteiten waarvoor het Waterhuishoudingsplan het kader vormt niet kunnen worden uitgesloten, zal een passende beoordeling opgesteld moeten worden. Dit geldt ook voor voortzetting van bestaand beleid dat in het kader van het Waterhuishoudingsplan opnieuw wordt vastgesteld. Vooral voor gebieden met een "sense of urgency voor watercondities" moet worden nagegaan of voldaan kan worden aan de watervereisten voor deze gebieden binnen de daarvoor gestelde termijn (2015).

Indien een passende beoordeling aan de orde is dient deze te worden opgenomen in het MER. Bij de beoordeling of er significante gevolgen zijn moeten ook cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten worden betrokken, waaronder bestaand gebruik. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat

significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets⁷ doorlopen te worden. Dit geldt ook voor de gevallen waarin blijkt dat niet binnen de gestelde termijn aan de watervereisten voor “sense of urgency gebieden” kan worden voldaan.

4. OVERIGE ADVIEZEN VOOR HET MER

Gebruik het plan-MER om de kennis en inzichten die in de voorgaande fasen zijn verzameld inzichtelijk samen te vatten. Daarnaast is het belangrijk om in het Waterhuishoudingsplan/MER een zelfstandig leesbare publieksvriendelijke samenvatting op te nemen waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden en de afweging hiervan helder worden gepresenteerd. Maak hierbij gebruik van een duidelijke overzichtstabel en recent, goed leesbaar kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem tenminste één kaart op met daarop alle gebruikte topografische aanduidingen.

Het op te stellen toetsingskader zal toegepast worden om sturing te geven aan planuitwerkingen die in de toekomst plaats zullen vinden en te bekijken of deze voldoen aan de randvoorwaarden. Het verdient aanbeveling om in het MER aan te geven hoe de effectiviteit van dit toetsingskader geëvalueerd zal worden.

Het MER moet duidelijk maken welke leemten in kennis er zijn ten aanzien van milieu-informatie en welke consequenties deze hebben voor het besluit.

⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland

Bevoegd gezag: de Provinciale Staten van de provincie Gelderland

Besluit: vaststelling Waterhuishoudingsplan 2009-2015

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: mogelijke categorieën zijn C9, C15.1, D9, D15.2

Activiteit: De provincie Gelderland stelt een nieuw waterhuishoudingsplan op. In het plan wordt onder meer invulling gegeven aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en wordt het beleid voor het oppervlaktewater (kwaliteit en kwantiteit), grondwater (kwantiteit) en veiligheid van waterkeringen bepaald.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie reikwijdte en detailniveau milieueffectrapportage voor plannen Vierde Waterhuishoudingsplan Gelderland (2009-2015), Arcadis, 13 juni 2008;
- Hoofdlijnnota. Actualisatie van het derde waterhuishoudingsplan, vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland op 8 januari 2008;

De Commissie heeft geen zienswijzen via het bevoegd gezag ontvangen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Gelderlander van 2 juli 2008

advies aanvraag: 10 juli 2008

advies reikwijdte en detailniveau: 11 september 2008

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het plan-MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. L. Bijlmakers

dr.ir. G. Blom (voorzitter)

drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)

ir. K.A.A. van der Spek

ir. Th.G.J. Witjes

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport
Vierde Waterhuishoudingsplan Gelderland (2009 – 2015)**

De Provincie Gelderland heeft het voornemen om een nieuw Waterhuishoudingsplan vast te stellen, voor de periode 2009-2015. In het plan wordt onder meer invulling gegeven aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en wordt het beleid voor het oppervlaktewater (kwaliteit en kwantiteit), grondwater (kwantiteit) en veiligheid van waterkeringen bepaald. Ter ondersteuning van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure gevolgd.

ISBN: 978-90-421-2500-1